

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-477-1-7>

**STUDYING SOME HABITATS OF POPULATIONS OF THE
HARE'S TAIL-COTTONGRASS (*ERIOPHORUM VAGINATUM* L.)
IN THE TERRITORIES OF UKRAINE (KHARKIV, KYIV,
VINNYTSIA, LVIV, RIVNE, CHERNIVTSI, ZAKARPATIA,
TERNOPIL, DNIPROPETROVSK, ODESA, IVANO-FRANKIVSK,
VOLYN, MYKOLAIV REGIONS FOR THE PERIOD 2013–2024)**

**ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕЯКИХ МІСЦЕЗРОСТАНЬ ПОПУЛЯЦІЙ
ПУХІВКИ ПІХОВОЇ (*ERIOPHORUM VAGINATUM* L.) НА
ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ (ХАРКІВСЬКОЇ, КИЇВСЬКОЇ,
ВІННИЦЬКОЇ, ЛЬВІВСЬКОЇ, РІВНЕНСЬКОЇ, ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ,
ЗАКАРПАТСЬКОЇ, ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ, ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ,
ОДЕСЬКОЇ, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ, ВОЛИНСЬКОЇ,
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ ЗА ПЕРІОД 2013–2024 РР.)**

Roppe-Teneishvili O. V.

*Teacher of the highest category,
Excellence in Public Education
of the Republics of Ukraine and Georgia,
President of the club HIK 'Ecology
of the Modern City'
Teacher-methodologist in biology
The municipal institution
«Kharkiv Lyceum No. 1 of the Kharkiv
City Council»
Kharkiv, Ukraine*

Peresada Ye. A.

*10th grade student
The municipal institution
«Kharkiv Lyceum No. 1 of the Kharkiv
City Council»
Kharkiv, Ukraine*

Roppe-Teneishvili O. B.

*вчитель вищої категорії,
відмінник народної освіти республік
України і Грузії,
Президент клубу ХОГО «ХІК «Екологія
сучасного міста»
вчитель-методист з біології
Комунальний заклад «Харківській ліцей
№ 1 Харківської міської ради»
м. Харків, Україна*

Пересада Є. А.

*учень 10 класу
Комунальний заклад «Харківській ліцей
№ 1 Харківської міської ради»
м. Харків, Україна*

З кожним роком біорізноманіття рослин України, у зв'язку з глобальним потеплінням клімату, впливу антропогенних чинників та повномасштабної агресії ворога (військові дії призводять до погіршення стану екосистем та природних ресурсів: вже уражено 812 об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 0,9 мільйона гектарів) [1, с. 34–36; 2, с. 208; 3, с. 21–45; 7, с. 482–501], різко зменшується.

У особливій зоні ризику перебувають 17 водно-болотних угідь міжнародного значення (під охороною Рамсарської конвенції). Водно-болотні угіддя взагалі на планеті займають близько 6% поверхні суші й поглинають більше вуглекислого газу, ніж ліси. Зменшення біорізноманіття особливо стосується видів географічних реліктів минулих географічних епох, а саме – після останнього злидиніння, що закінчилося близько 9 тисяч років тому, і розпочався останній, сучасний етап розвитку природи – голоцен. Потепління клімату торкнулося і України, особливо Харківської області, де предмет нашого дослідження – пухівка піхвова (*Eriophorum Vaginatatum L.*) і є видом реліктової флори льодовикового періоду, локації котрої за останні 10-15 років на території України значно зменшилися [3, с. 21–45; 4, с. 31–32; 8, с. 442; 9, с. 602–610].

Науково-дослідна робота нашого екопроекту проводиться з 2021 року за двома напрямками:

а) дослідження, пов'язані з вивченням чисельності локацій пухівки піхвової (*Eriophorum Vaginatatum L.*) на територіях України (Харківській, Сумській, Закарпатській, Чернігівській, Житомирських областях), а саме на таких територіальних об'єктах як: ПЗФ "Гришкове"; КЗ СОР РЛП "Сеймський"; НПП "Синевір"; НПП "Мезинський"; НПП «Деснянсько-Старогутський»; ПЗ «Поліський» та на не заповідній зоні – боліт кар'єрного походження с. Білаші Дергачівського району Харківської області за період 2013–2023 рр.;

б) дослідження, пов'язані з вивченням чисельності локацій пухівки піхвової (*Eriophorum Vaginatatum L.*) на територіях України, а саме на таких територіальних об'єктах як: НПП «Ужанський» (Закарпатська область); НПП «Нобелський» (Львівська область); НПП «Черемоський» (Чернівецька область); НПП «Кармелюкове Поділля» (Вінницька область); Ківерцівський НПП «Думанська Пуща» (Волинська область); РЛП «Надсянський» (Львівська область); НПП «Синьогора» (Івано-Франківська область); НПП «Нижньодністровський» (Одеська область); НПП «Бузький Гард» (Миколаївська область); ПЗ «Дніпровсько-Орільській» (Дніпропетровська область) за 2013–2024 рр. [1, с. 34–36; 5, с. 10–21; 6, с.180–187];

Виходячи з аналізу зміни температурного режиму цілком в Україні (згідно з аналізом вчених з Національних центрів екологічної інформації NOAA (NCEI)), середня температура якого піднялася на 8–9 °С, можна припустити, що це спричинило висихання боліт або загальне зменшення їхньої площі – місце зростання предмета дослідження нашого екопроекту – П. піхвової. Отже, зменшення або зникнення і числа локацій зростання цього виду (за період 2013–2023 рр.) на розглянутих територіях наступних заповідних зон: ПЗФ "Гришкове"; КЗ СОР РЛП "Сеймський"; НПП "Синевір"; НПП "Мезинський"; НПП «Деснянсько-Старогутський»; ПЗ «Поліський» та на не заповідній

зоні – боліт кар'єрного походження с. Білаші Дергачівського району Харківської області.

Результатами наших подальших досліджень було пов'язано зі співробітництвом у 2024 році з одержаних даних (у вигляді письмових документів) від науково-дослідницьких відділів наступних заповідних територій такими новими заповідними територіями, як: НПП «Ужанський» (Закарпатська область); НПП «Нобелський» (Львівська область); НПП «Черемоський» (Чернівецька область); НПП «Кармелюкове Поділля» (Вінницька область); Ківерцівський НПП «Цуманська Пуща» (Волинська область); РЛП «Надсянський» (Львівська область); НПП «Синьгоро» (Івано-Франківська область); НПП «Нижньодністровський» (Одеська область); НПП «Бузький Гард» (Миколаївська область); ПЗ «Дніпровсько-Орільській» (Дніпропетровська область).

Отримані статистичні дані та їх аналіз ще раз підтвердили необхідність зміни статусу пухівки піхвової (*Eriophorum Vaginatum L.*): віднести її до переліку охоронюваних видів або до списку рідкісних рослин. А для здійснення цієї мети ми звернулися до кафедри ботаніки та екології рослин ХНУ імені В.Н. Каразіна, а також до наукових відділень розглянутих заповідних територій України.

Література:

1. Брадїс Є.М. Рослинний покрив боліт УРСР. В кн. : Рослинність УРСР. Болота. Київ : Наук.думка, 1969. С. 34–133.
2. Гамуля Ю. Г. Рослини України / за ред. канд. біол. наук О. М. Утевської. Х. : Фактор, 2011. 208 с.
3. Костюшин В. А., Губар С. І., Домашлінець В. Г. Стратегія розвитку моніторингу біологічного різноманіття в Україні. Вид-во ЕСНС (European Centre for Nature Conservation). Київ, 2009. 60 с.
4. Статник І.І. Визначення рівня антропогенного навантаження у басейні річки Горинь. *Збірка тез доповідей учасників II всеукраїнської науково-практичної конференції студентів аспірантів та молодих вчених «Екологія. Людина. Суспільство.»* (11–12 травня 2000 р. м. Київ), НТУУ «КПІ» 2000 р. С. 31.
5. Заповідна справа в Україні / під заг. ред. М. Д. Гродзинського, М. П. Стеценка. Київ : Географіка, 2003. С. 21.
6. Яворська Н. Й., Воробець Н. М. Органічні кислоти у лохині високорослій (*Vaccinium corymbosum L.*). *Теоретичні і практичні аспекти дослідження лікарських рослин* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. internet-конф., м. Харків, 26–28 листопада 2018 р. Вид-во НФаУ, 2018. С. 2411965. 180 с.
7. Harborne, J. B. and Williams, C. A. Advances in flavonoid research since 1992. *Phytochemistry*. 2000. Vol. 55, No 6. P. 481–504.

8. Watson, R. R. (Ed.). Polyphenols in Plants: Isolation, Purification and Extract Preparation. London : Academic Press, 2018. 442 p. eBook ISBN: 9780128137697.

9. Wein R. W. *Eriophorum vaginatum* L. : [англ.]. *Journal of Ecology* : журнал. 1973. Vol. 61, no. 2. P. 601–615. (Biological flora of the British Isles).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-477-1-8>

**TERRITORY (AQUATORY), POPULATION,
AND NATURAL RESOURCE POTENTIAL OF THE ECOSYSTEMS
OF THE UKRAINIAN CARPATHIANS AS KEY COMPONENTS
OF THE ECOLOGICAL CADASTRE**

**ТЕРИТОРІЯ (АКВАТОРІЯ), НАСЕЛЕННЯ
ТА ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЕКОСИСТЕМ
УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ ЯК ВАЖЛИВІШІ СКЛАДОВІ
ЕКОЛОГІЧНОГО КАДАСТРУ**

Rudenko S. V.

*Candidate of Geographic Sciences,
Doctoral Student at the Department of
Zoology and Ecology
Oles Honchar Dnipro National
University
Dnipro, Ukraine*

Руденко С. В.

*кандидат географічних наук,
докторант кафедри зоології та
екології
Дніпровський національний
університет імені Олеся Гончара
м. Дніпро, Україна*

Територія, населення та природно-ресурсний потенціал (ПРП) екосистем, безперечно, є основними складовими екологічного кадастру. Це підтверджено у працях М.А. Голубця [1; 2], М.Д. Гродзинського [3; 4], В.М. Петліна [6], П. Клампа [8], Дж.А. Дірінгера [10], Р.Т.Т. Формана [11] та інших науковців. Разом з тим, бракує конкретних комплексних оцінкових робіт за цим напрямом на рівні окремих екорегіонів.

Метою нашого повідомлення є оприлюднення результатів власних оцінкових досліджень території, населення та ПРП екосистем Українських Карпат як біома, провінційної екосистеми загалом, так і їх природних областей (яких сім) і районів (яких тридцять п'ять). Чисельність населення екорегіонів України визначалась за матеріалами офіційної статистики передвоєнного (2012р.) періоду картографічним